Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 1

Stávek a Voklik

Stávek, stavidlo, stav – pomístní jména připomínající přítomnost rybníků a hrází. Jedna ulice v Týništi se kdysi jmenovala Na Stavě čili „na hrázi". A v této městské části je to více než patrné. Díváme se na mohutnou hráz bývalého rybníka Vokliku. Rybník byl napájen vodou z Alby, na rozhraní lesa a dnešní zahrádkářské kolonie. Vypuštěn byl po roce 1825 a následně zalesněn. Rybník měl dvě stavidla, která byla zbourána až ve 40. letech 20. století. Jeden výtok ze stavidla napájel bývalý rybník Štoček v prostoru dnešního Bělidla, druhý výtok, kde voda teče volně i dnes, napájel menší rybník Nadýmáč v Olšině. Celková délka hráze byla asi 1400 m, část zanikla v železničním náspu. **Voklik** je nářeční výraz pro zatáčku. Pojmenování výrazné zákruty kolem rybníka se později přeneslo na přilehlé polesí a městskou část.

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 2

Kolomazná pec

Ostrůvek v poli s několika stromy je místem dnes již zaniklé technické památky. **Kolomazná pec** – důmyslné zařízení na výrobu všestranně užitečných produktů (kolomaz - mazivo pro potahové vozy, terpentýnový olej, ševcovská smůla, dehet a dřevěné uhlí). Principem výroby byla suchá destilace dřeva. Postupně vzrůstající teplota působila na dřevo a pryskyřici za malého přístupu vzduchu.

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 3

Ochránci pocestných

sv. Florián

Patron hasičů, hutníku, kominíků, hrnčířů, pekařů

sv. Anna

Ochránkyně matek, mlynářů, tkalců, čeledínů

nejsv. Trojice

Otec - stvořitel
Syn - vykupitel
Duch Svatý - posvětitel

Kříže, boží muka, oltáříky – drobné církevní památky stavěné lidmi k uctění svatých anebo k připomenutí nějaké šťastné či naopak tragické události. Poblíž předchozího zastavení u Kolomazné pece je křižovatka lesních cest **U Floriána**. Vzpomene si někdo, že by tam v minulosti visel na stromě obrázek s tímto světcem? Naopak zde se můžeme potěšit oltáříkem **sv. Anny**, nedávno obnoveným. A pokud bychom pokračovali po žlutě značené trase dál na Vrcha, přišli bychom na silnici z Křivic do Rašovic k místu zvanému **U Trojice**.

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 4

Písák

Písák - pravé eldorádo pro děti, místo nesmiřitelných bitev kluků nejen od Dubu, ale i z blízkých Sítin. Probíhaly tu urputné fotbalové zápasy, ale také nebezpečné skákání a sjíždění po sypkých pískových srázech, při nichž přišly o život dvě děti. Písník byl založen (neznámo kdy) na odlesněném pozemku pro potřeby místních stavitelských firem. Dnes se v tomto prostranství rozkládá krásné přírodní koupaliště, vyhledávané nejen místními nadšenci, ale rovněž návštěvníky z okolí.

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 5

Gloriet

Gloriet - drobná romantická stavba (altán, besídka), většinou v parcích na vyhlídkových místech. V ČR jich je několik. Náš Gloriet poskytoval zázemí lovcům v době honů. Byla to přízemní obdélná hrázděná honosnější chata krytá sedlovou střechou. Nechal ji roku 1817 postavit hrabě František Josef Šternberk, tehdejší majitel častolovického panství. Na počátku 20. století tu za Leopolda Albrechta Šternberka dokonce několikrát pobýval na honech i následník rakouského trůnu Ferdinand d´Este. Bohužel, Gloriet v roce 1931 vyhořel, obnoven nebyl a zcela zanikl. Díky zápiskům pamětníků naštěstí víme, kde stál - přímo před vámi. Ze země vystupuje sotva znatelná plošinka, základy přibližných rozměrů 6 x 4 m. Při podrobnějším průzkumu nalezneme dokonce úlomky cihel a kameniva.

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 6

Pytlák Šolín

Každý kraj míval své zbojníky – tak i týnišťské lesy měly svého slavného, legendami opředeného Václava Šolína. Narodil se v 19. století ve Štěnkově u Třebechovic. Nikdo mu v běhu nestačil a začal pytlačit už když chodil do školy. Jednou se vracel s ulovenou srnou, když v tom narazil na hraběcí kočár. Vymluvil se, že zrovna hraběti nese srnu, kterou skolil nějaký pytlák. Šolín se hraběti zalíbil a tak jej nechal udělat hajným a vystavěl pro něho hájovnu. Ale stejně byl kvůli pytlačení z hraběcích služeb brzy propuštěn. Pak přišla válka a Šolín musel narukovat do armády. Chyběla mu však svoboda a tak zběhl a začal se skrývat a znovu pytlačil na Křivině. Jednoho dne našli hajní u plotu obory Šolína zastřeleného. Než ale přišli na místo četníci, mrtvola se ztratila. Za dlouhou dobu dřevaři káceli na Křivině statnou jedli a v jejích větvích našli zetlelé pozůstatky oděvů a pytlů a zrezivělou pušku. Říkalo se, že to byl jeden ze Šolínových úkrytů...

Adlerův šmajd 2017
zastavení č. 7

Dub za Velkou Houkvicí

Kačeníky v týnišťské oboře roku 1938.

Král petrovických dubů – toť jedno z pojmenování tohoto chráněného dubu letního. **Podle posledních měření má výšku 35 m, obvod kmene 920 cm a stáří se odhaduje na 580 let.** Toto klidné zákoutí je chráněno zákonem od roku 1954. V přírodní rezervaci U Houkvice jsou důvodem ochrany například staleté duby, na něž jsou vázány ohrožené druhy hmyzu, jako jsou páchník hnědý anebo kovařík rezavý. Dále tu roste vzácný leknín bělostný a ďáblík bahenní. V 70. letech 20. století byly však rybníčky delší dobu vypuštěny kvůli opravám hrází, což mělo bohužel za následek vymizení leknínů. Naštěstí sem byly úspěšně přeneseny z přírodní rezervace Mělické labiště, z mrtvého ramene řeky Labe u Přelouče. Mimo jiné byly v PR U Houkvice ještě nalezeny raritní houby ryzec lilákový a slizečka porcelánová. Pro botaniky, lesníky a přírodovědce vůbec je houkvická rezervace nepochybně ohromnou laboratoří, ve které probíhá neustálý výzkum. Pro nás, laiky, to jsou ale věci neviditelné. Nám ke spokojenosti postačí bandaska plná borůvek, košík hub a pohled na hladinu rybníku s labutí rodinkou v rákosí.

V okolí Týniště také žijí

srnec lesní, prase divoké, muflon (na Křivině)
jezevec lesní, kuna lesní
čáp černý, káně lesní
krkavec velký, sluka lesní